

Humanitats

1. El patrimoni i el llegat d'Europa: elements per a la construcció d'una narrativa europea

El llegat trobadoresc en la construcció de la identitat europea: l'aportació de les corts catalano-aragoneses Medievals

Miriam Cabré Ollé; Universitat de Girona

Els trobadors, situats al cor de la cultura catalana medieval, són també part essencial del patrimoni comú que encara avui ens constitueix com a europeus. Aquest projecte vol reexaminar els canals de la recepció històrica d'aquest llegat, aspecte que encara presenta importants llacunes, mitjançant l'estudi interdisciplinar de les corts i dels manuscrits que el van transmetre. Tot destacant la importància de la contribució catalanoaragonesa en un fenomen d'abast europeu, vol impulsar una interpretació articulada i actualitzada de la cultura trobadoresca i també vol posar remei al limitat accés de la societat actual al món dels trobadors, que no compten, per exemple, amb cap portal web rigorós, complet, i orientat als no especialistes. És per això que un equip d'investigadors de vuit universitats de Catalunya, Itàlia, França i Anglaterra han sumat esforços per oferir, més enllà de publicacions acadèmiques sobre nous aspectes de la recepció dels trobadors, la construcció d'un portal de referència, amb un mapa interactiu de les corts trobadoresques, i una exposició en associació amb la Biblioteca de Catalunya.

Landscape and identitarian heritage of europe: cathedral cities as living memòries

Gerardo Boto Varela (Universitat de Girona) i Mario Arias (Universitat Rovira i Virgili)

OBJECTIU: Evidenciar que el patrimoni dels centres històrics de les ciutats catedralícies és portador i transmissor de principis axiològics de la identitat europea, de la vigència de la memòria col•lectiva i constructor del paisatge urbà real i imaginari.

BENEFICIS: Proveir pautes per afavorir una planificació harmònica, responsable i transparent dels nuclis històrics per una millor integració social, cultural i econòmica. Protegir la seva autenticitat i habitabilitat sostenible, proposant polítiques socials equilibrades i eficaces, satisfactòries per visitants i ciutadans. Promoure la comprensió multicultural de l'herència europea i la consciència de copropietat per la ciutadania.

INNOVACIONS: Proporcionar una eina referencial i reproduïble, com referent de 'Smart Heritage', aplicable a la recerca i a l'ús social pel reconeixement de principis d'identitat europea, de les institucions culturals i democràtiques, tot difonent la habitabilitat sostenible de les ciutats catedralícies., en risc de vuidatge i insignificància

IMPACTE DE LA RECERCA: Resultats de recerca, accions socials i educatives i recomanacions polítiques que evidenciaran com aquestes ciutats són marcs referencials d'un patrimoni material viu i uns principis socials i culturals pan-europeus. Els resultats

implicaran a la comunitat acadèmica, a les institucions gestores i a la ciutadania en general.

Pensament pedagògic i discursos educatius en la construcció europea cent anys després de la Gran Guerra. Entre el passat i el futur.

Isabel Vilafranca Manguán; Universitat de Barcelona

Arran de la crisi desencadenada per la Primera Guerra Mundial s'inicia un període de reconstrucció europeu del qual l'objectiu principal fou la consolidació de les naixents democràcies. L'eix vertebrador sobre el que aquestes reformes político-socials es dugueren a terme fou l'educació, en particular sobre l'ensenyament actiu i el moviment d'Escola Nova. El motiu intrínsec que els discursos pedagògics sorgits a aquesta època opten per aquest sistema educatiu es perquè volien assolir l'ideal d'autonomia de cada educand. És a dir, per a que fins els llavors vassalls esdevinguin ciutadans lliures capaços de participar en la construcció dels estats fou necessari un sistema educatiu que els permetés desenvolupar-se per sí mateixos i per a sí mateixos a través de l'acció i la reflexió. Així, s'observa que simultàniament sorgiren a Europa educadors que intentaren instaurar un sistema educatiu basat en el ideal d'activisme i autoaprenentatge.

Tots els exemples, que intentaren reformar l'escola pública, volien redimir culturalment al proletariat, sector que fins llavors havia estat al marge dels discursos polític-pedagògics. Aquest moviment de pensament pedagògic, nascut sota l'aixopluc del idealisme filosòfic, s'inscriu en un projecte més ampli de reforma social. Sobre la base de la llibertat i la igualtat intentaren implantar la democràcia política i social mitjançant l'educació. Fet i fet, intentaren reconstruir la comunitat i la identitat europea a través de discursos pedagògics que alguns cops posaven l'èmfasi en el vessant social, altres vegades en el cultural o el del treball. Es tractava de formar les futures generacions, mobilitzar el jovent, entusiasmar els mestres, crear noves escoles, ampliar els canals de la cultura popular, innovar la primera i la segona ensenyança i tot això a l'escola pública.

El present projecte pretén analitzar com els diferents pensaments pedagògics, traslladats primer als discursos educatius i després a l'escola, foren l'eix vertebrador de la reconstrucció de la pau a Europa.

Així mateix, es pretén demostrar que l'educació, a més de formar part del llegat europeu, ha estat clau per la construcció de la narrativa europea i la reconstrucció de la pau mundial.

Un estudi d'aquesta natura seria incomplet si no s'analitzés el paper que ha tingut la tradició jueva en la cultura del centre d'Europa (Mitteleuropa) al llarg del segle XIX i principis del XX.

Naturalment, l'impacte del pensament americà a partir de 1917, i sobretot després de 1945, és igualment crucial per analitzar l'articulació de l'ideari pedagògic europeu durant la segona meitat del segle XX, moment en què es va construir la Unió Europea a partir de les contribucions d'una sèrie de pensadors (Alcide de Gasperi, Mounier, etc.), claus per afaïonar una idea d'Europa que servís per a la modernització del vell continent, sobre la base de la democràcia, la pau, la tolerància i el progrés, ideals ja

defensats pel moviment d'Escola Nova. En síntesi: Europa ha estat, adés i ara, una via pedagògica.

2. Humanitats digitals: tecnologies digitals aplicades a les qüestions crucials de creació i innovació de coneixement humanístic i cultural.

The Digital Reconstruction of the Prehistoric Past: Virtual Reality and Artificial Intelligence for understanding social life in the Neolithic

Raquel Piqué Huerta (Universitat Autònoma de Barcelona); Juan Antonio Rodríguez (CSIC)

El projecte pretén integrar mètodes avançats d'enginyeria inversa, realitat virtual i intel·ligència artificial per al desenvolupament de models virtuals en 3D del patrimoni històric, especialment, en l'àmbit de l'arqueologia. Específicament, la nostra idea consisteix en desenvolupar i aplicar innovadors mètodes d'anàlisi computacional de la forma i la textura d'objectes arqueològics i edificis prehistòrics, per tal de reconstruir com va ser el poblat neolític de la Draga (Banyoles) El projecte desenvoluparà noves formes de representació virtual (modelització 3D) i nous interfícies usuari-ordinador amb l'objectiu d'utilitzar la simulació com a instrument per a la investigació del passat, la divulgació científica en museus i la producció de materials docents per a les escoles. Es desenvoluparan sistemes d'e-learning basats en tècniques de simulació distribuïda ("societats artificials" creades per mitjà de tecnologia d'agents) i "jocs seriosos" per emular la forma en què la gent va viure en el passat.

ARREL Aplicació de jocs seriosos en entorns col·laboratius per la transmissió del patrimoni cultural de Catalunya

Josep Maria Macias Solé; Institut Català d'Arqueologia Clàssica

Arrel és un projecte interdisciplinari per crear un prototipus de plataforma de Jocs Seriosos orientat als centres docents interessats en l'aprenentatge del Patrimoni Cultural de Catalunya.

Arrel és una mirada rigorosa i lúdica al nostre passat, que enderroca les barreres conceptuals dels espais museístics i dona protagonisme a l'estudiant com a agent descobridor actiu i no pas com a espectador receptor. En aquest sentit, Arrel no "ensenya", sinó que potencia les habilitats d'aprenentatge en el camp de les Humanitats. Agafant com a referent el circ romà de Tarraco, monument Patrimoni Mundial de la Unesco i un espai urbà cultural i viu, plenament integrat a la ciutat, la plataforma introdueix els jocs seriosos com una eina de suport als processos d'aprenentatge basada en l'entreteniment. A través del joc intel·ligent, doncs, Arrel pretén motivar la curiositat pel coneixement del nostre passat activant l'interès per comprendre'l.

Educació

3. Apoderament del professorat i dels centres educatius

CoT: Communities of teaching as a data-informed design science and contextualized practice

Davinia Hernández Leo; universitat Pompeu Fabra

The research field of technologies for learning design deals with supporting teachers' fundamental role of devising good arrangements for their students to learn. Sharing and collaboration around learning design practices between teachers, especially in the context of their educational centers, becomes a relevant mechanism for collectively improving teaching quality. The ultimate aim of the project is to empower teachers and educational centers as communities of teaching in which their members share the concern of being able to design the best possible learning activities for their students, learning from each other practices and considering the singularities of their context. To contribute towards this aim, the objective of the project focuses on providing teachers with a platform for data-informed learning design and studying the role that data analytics can play to support learning design processes in the context of educational communities. Data will include metrics of design activity within communities and metrics of engagement and achievement of learners when experiencing a learning design.

4. Equitat en l'educació

Diversidad cultural e igualdad de oportunidades en la escuela.

Jordi Garreta Bochaca; Universitat de Lleida

Ara l'escriptura! Millorar l'expressió escrita per garantir l'equitat de l'alumnat

Naymé Salas; Universitat Autònoma de Barcelona

Polítiques públiques

5. Efectes de la desigualtat en salut: repensant el disseny de les polítiques públiques de salut.

JUNTS. Superant barreres socioeducatives i afavorint l'alfabetització sobre les interferències i dificultats de comprensió d'informació i documentació dirigida a famílies d'infants afectats per malalties

Rosa Estopà Bagot, Universitat Pompeu Fabra; Manuel Armayones, Universitat Oberta de Catalunya

El repte del projecte JUNTS és acostar la informació medicosanitària a les famílies amb un infant que pateix una malaltia minoritària. Els objectius que es proposa són: 1) Analitzar la informació escrita que reben les famílies; 2) Estudiar com aquestes famílies assimilen la informació rebuda per professionals i associacions; 3) Detectar els problemes comunicatius que no permeten l'accés a la sanitat de manera igualitària; 4) Redactar protocols d'acció adequats a les competències comunicatives de les famílies; 5) Dissenyar una app que complementi les accions d'inclusió i alfabetització en salut.

Els resultats del projecte JUNTS contribuiran a solucionar un problema comunicatiu molt concret: el fet que el llenguatge i la terminologia mèdica dels textos generats pels professionals i dirigits a familiars i associacions de malalts afectats per malalties minoritàries pediàtriques interfereix en la necessària assimilació de la informació, la qual cosa repercuteix sobre la qualitat de vida tant del pacient com de la seva família.

JUNTS, que és un projecte interuniversitari, té un potencial inclusiu perquè involucra de manera responsable la societat en la recerca a través de les associacions de malalts i familiars, tant en l'anàlisi com en les aplicacions que se'n generen. La recerca en l'àmbit de l'anomenada Salut 2.0 que parteix de la idea d'un pacient i unes associacions apoderades en el maneig de la seva salut és bàsica en aquest moment; però alhora requereix d'aplicacions i disseny de serveis molt concrets que, a partir de la necessitat d'augmentar el nivell d'alfabetització sanitària de tota la població, faciliti a col·lectius especialment vulnerables un accés a la informació i una presa adequada i equitativa de les decisions sobre la seva salut i la seva malaltia.

Reduint les desigualtats en la prevenció del càncer de coll d'úter: implementació d'un cribratge organitzat

Mireia Diaz Sanchis, IDIBELL

El càncer de coll d'úter o cervical és altament prevenible donat en gran mesura a la disponibilitat de proves de cribratge acceptades i validades per al diagnòstic precoç. L'evidència científica recolza el cribratge cervical organitzat versus el cribratge oportunista o voluntari en el que les taxes de participació estan inversament correlacionades amb el nivell socioeconòmic. El cribratge cervical a Catalunya és oportunista, el 30% de les dones no es realitza revisions ginecològiques i el 80% de les diagnosticades no tenen història prèvia de cribratge. Les polítiques i les pràctiques de cribratge varien segons paràmetres locals, i la implementació en un sistema públic necessita estar recolzada per la seva efectivitat, eficiència (cost-efectivitat) i viabilitat (impacte econòmic). L'objectiu del projecte és avaluar el programa de cribratge cervical òptim a Catalunya tenint en compte totes les eines de prevenció actualment disponibles per promoure i facilitar l'accés equitatiu. Els resultats d'aquesta recerca facilitaran la presa de decisions orientades a redissenyar la política pública de prevenció del càncer cervical per tal que sigui més àmplia, equitativa, efectiva, eficient, viable i sostenible.

RareCommons, investigación clínica participativa en enfermedades raras pediátricas: familias y médicos juntos generando ciencia.

Mercedes Serrano Gimaré, fundació Sant Joan de Déu

Anàlisi demogràfica a les desigualtats socioeconòmiques de la salut a Catalunya en el context de la darrera crisi econòmica: gènere, generació i territori

Jeroen Spijker, Centre d'Estudis Demogràfics

Objectius principals de la recerca – Analitzar les desigualtats en salut en funció del perfil socioeconòmic de la població catalana major de 50 anys, amb atenció específica a l'impacte de la crisi.

Beneficis que pot aportar el projecte a les persones i a la ciutadania – Esperem que els resultats de l'estudi ajudin a la definició de polítiques públiques de salut més efectives (com a conseqüència del coneixement del perfil de la subpoblació amb una major vulnerabilitat) i que contribueixin a promoure l'equitat en la salut entre la població catalana.

Les principals innovacions que presenta el projecte – L'anàlisi empírica es complementarà amb una sessió de debat entre acadèmics, professionals de gestió sanitària i representants de gent gran amb l'objectiu de retroalimentar els resultats de la recerca i concretar propostes de polítiques públiques de salut per millorar l'equitat de la salut de la població.

Per què és important fer recerca en aquesta àrea? – Fer recerca sobre els possibles impactes que la crisi econòmica ha tingut sobre la salut és fonamental per entendre millor la relació entre factors econòmics i la salut per poder reduir les diferències socials que poden haver-se vist agreujades durant la crisi econòmica.

Sufrimiento al final de la vida: Comprender para aliviar. (Dignidad percibida, deseo de control y deseo adelantar la muerte en pacientes con cáncer avanzado)

Cristina Monforte Royo, Universitat Internacional de Catalunya

6. L'articulació de la vida a les ciutats: nous horitzons per a l'urbanisme.

Decision-making framework for the participatory rehabilitation of urban river corridors

Pere Vall Casas, Universitat Internacional de Catalunya; Anna Ribas, Universitat de Girona

7. Seguretat i justícia: la gestió dels conflictes en un context de tensions i agudes diferències entre diversos grups per tal de preservar els drets fonamentals de tots.

The Effect of Social Cohesion on Crime Rates and Security Perceptions: The Role of the Cultural Associationism in a Urban Setting

Daniel Montolio Estivill, Universitat de Barcelona

Inclusió Social

8. Igualtat de gènere

La brecha salarial como fenómeno multidimensional. Análisis de barreras institucionales, organizacionales y culturales. Propuestas para la intervención

Pilar Carrasquer Oto, Universitat Autònoma de Barcelona

Las políticas orientadas a la reducción de la brecha salarial (BS) parecen tener poco éxito. ¿A qué es debido? ¿Qué obstáculos dificultan la viabilidad o la eficacia de esas políticas? ¿A qué se debe la disparidad en el alcance de la BS? ¿Existen entornos sectoriales o empresariales más o menos proclives a la BS? ¿Qué papel juega la percepción del empleo femenino en la configuración de la BS? ¿Cómo afrontar esas posibles barreras? Para responder a esas preguntas, nuestra atención se centra en la identificación de los factores institucionales, organizativos, culturales y simbólicos que o bien fomentan o bien pueden contribuir a paliar la desigualdad salarial, mediante una aproximación sectorial y de empresa. Bajo esa óptica, el proyecto se plantea un doble objetivo. Por un lado, arrojar luz sobre la brecha salarial, indagando en aspectos poco estudiados de un fenómeno que ocupa hoy un lugar destacado en la agenda europea. Por otro, aportar ideas y herramientas que permitan contribuir a erradicar esta forma de desigualdad de género. La participación de los agentes sociales e instituciones implicadas, es una dimensión clave del proyecto. Con este fin, se ha previsto la creación de un Consejo Asesor, externo y plural, garantía de discusión, participación y difusión externa.

Crisis y alternativas en femenino: análisis de impactos y estrategias de las mujeres en Catalunya en el ámbito de la Economía Social y Solidaria

Sandra Ezquerro Samper, Universitat de Vic

9. La lluita contra la pobresa: atenció als col·lectius més vulnerables.

Avaluació de programes de cerca de feina per a la reducció de l'atur de llarga durada i de l'exclusió social

Germà Bel Queralt, Universitat de Barcelona

Una de les conseqüències més greus de l'actual crisi econòmica és l'elevada taxa d'atur. Encara més preocupant és el fet que la meitat dels aturats són de llarga durada. No hi ha dubte que un dels factors claus en l'empobriment i l'exclusió social és la manca de feina i d'oportunitats laborals durant un llarg període de temps. Per tal de reduir la pobresa i fer front a la marginalització és clau l'acció decidida dels governs pel que fa al disseny de programes de promoció d'ocupació adreçats als col·lectius més vulnerables. El nostre projecte pretén avaluar l'efectivitat d'un programa innovador de cerca de feina anomenat "Feina amb Cor" adreçat a aturats de llarga durada amb un elevat risc d'exclusió social o una clara situació de pobresa. Aquest programa està promogut per Carites i es caracteritza pel suport i l'assessorament personalitzat a la recerca de feina. L'objectiu principal de la nostra recerca és identificar la relació de causalitat entre els diferents elements del programa (facilitats informàtiques, assessorament personalitats, formació, monitorització) i les perspectives laborals dels participants (re-inserció laboral i durada de l'atur). Dels resultats d'aquesta investigació es podran extreure implicacions destinades a millorar el funcionament i l'efectivitat de les actuals polítiques d'ocupació, i afavorir la reducció de l'atur de llarga durada, el risc d'exclusió social i la pobresa econòmica.

Estrategias de supervivencia de los hogares pobres: el papel de las redes de apoyo formal e informal en periodos de crisis económica

Miranda Jessica Lubbers, Universitat Autònoma de Barcelona

La crisi econòmica ha endinsat a moltes llars catalanes per sota del llindar de la pobresa. Se sol assumir que les llars necessitades depenen d'estructures de suport formal i informal, però el context actual es caracteritza precisament per la dissolució de les estructures formals (estatals i institucionals) i pel deteriorament de les xarxes informals (familiars, amics i veïns). Davant d'aquestes evidències, el projecte descriu les estratègies de supervivència dels col·lectius vulnerables als tres nivells de protecció social: l'informal, l'institucional i l'associatiu. Generalment les enquestes avaluen el suport que els enquestats pensen poder mobilitzar, però aquest estudi analitza la mobilització real en una situació de necessitat, així com les seves transformacions al llarg de la situació de pobresa. Aquest anàlisi és fonamental per dissenyar o reforçar polítiques dirigides a eradicar la pobresa entre els segments més vulnerables de la societat. L'equip inclou a investigadors professionals i a representants del tercer sector.